

Professor, dr. jur. Bo von Eyben

Bellisvej 8, Grøndal, 2720 Vanløse
Tlf.:(privat) 38 197055 (arb.) 35 323137
E-mail: Bo.Edler.von.Eyben@jur.ku.dk

Retsudvalget,
Folketinget,
Christiansborg,
1240 København K

D. 16. september 2005

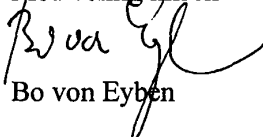
Jeg skal herved henlede Retsudvalgets opmærksomhed på en artikel, som jeg har skrevet til tidsskriftet "forsikring" nr. 16/2005, der vedlægges (artiklen findes på s. 15-16).

I artiklen påvises det, at erstatningsniveauet i lov om erstatningsansvar bør forhøjes meget væsentligt på grund af det rentefald, som er indtrådt siden revisionen af loven i 2001. Erstatningsniveauet blev dengang forhøjet med ca. 2/3 på grund af det rentefald, som var indtrådt siden lovens gennemførelse i 1984. Siden 2001 er renten faldet så meget yderligere, at erstatningerne nu bør forhøjes med mindst 80%. Det drejer sig om erstatning for erhvervsevnetab og forsørgertab samt godtgørelse for varigt mén.

Disse erstatninger vedrører varige, fremtidige følger af skader og dødsfald. Erstatningerne ydes som engangsbeløb. Rentens størrelse er derfor afgørende for, om den skadelidte kan opnå et afkast af erstatningen, som kan dække det tab, der skal erstattes - dvs. jo lavere renten er, desto større må erstatningen være.

Erstatningsniveauet er fastlagt i loven, og det kræver derfor en lovændring at forhøje det. Det er ikke hensigtsmæssigt, at det kræver en lovændring at tilpasse erstatningerne til ændringer i renteniveauet. Jeg foreslår derfor, at loven - i forbindelse med en forhøjelse af erstatningerne - ændres, således at sådanne tilpasninger ikke fremover vil kræve nye lovændringer. Det skal blot være en betingelse, at ændringen i renteniveauet har en væsentlig og varig karakter - som f.eks. den ændring, der er sket siden 2001.

Med venlig hilsen

Bo von Eyben

Foto: Wei Yan/Scanpix

Tiden og renten er løbet fra erstatningsniveauet i EAL

Erstatningsansvarsloven giver ikke de skadelidte nok i erstatning, og problemet skyldes det store rentefald. Man bør overveje at ændre loven for at tilgodese de skadelidte. Sådan fremgår det af et indlæg, som Forsikring har modtaget

Af professor dr.jur. *Bo von Eyben*,
Københavns Universitet

Ved revisionen af erstatningsansvarsloven (EAL) i 2001 blev erstatningsniveauet forhøjet med ca. to tredjedele. Begrundelsen var det rentefald, der var indtruffet i perioden siden lovens gennemførelse i 1984. Erstatninger efter EAL ydes altid som engangsbeløb (kapitalerstatninger), og derfor skal det fremtidige, årlige tab omsættes til en nutidsværdi ved hjælp af en kapitalfaktor, dvs. det tal, som det årlige tab skal multipliceres med ved udmåling af erstatningen. Det er klart, at jo lavere renten er, desto større må kapitalfaktoren være, for at den skadelidte kan opnå et afkast, der modsvarer de fremtidige, årlige tab.

Kapitalfaktoren ved erhvervsevnetabs-erstatning blev derfor forhøjet fra 6 til 10 med heraf følgende tilsvarende forhøjelse af forsørgertabs-erstatningerne til ægtefæller og samlevere, og beløbet for godtgørelse for varigt men blev forhøjet tilsvarende.

Problemet er, at historien nu har gentaget sig, idet der siden lovrevisionen er

indtruffet et – relativt set – endnu større rentefald. Med det nuværende renteniveau burde kapitalfaktoren være mindst 18, dvs. erstatningsniveauet burde forhøjes med mindst 80 pct. i forhold til det, der blev fastlagt ved revisionen af loven.

Revisionen byggede på betænkning nr. 1383/2000. Her blev det (s. 73) lagt til grund, at forhøjelsen af erstatningsniveauet skulle ske ved en „fremskrivning“ til 2000 af forudsætningerne bag den kapitalfaktor, som blev fastsat i 1983-84, dvs. på grundlag af den lange obligationsrente, hvilket skal forstås som renten på 10-årige statsobligationer. Man lagde herved til grund, at renten i 1984 var ca. 14 pct., at den i 2000 var ca. 7,5 pct., og at dette medførte, at kapitalfaktoren skulle forhøjes fra 6 til 10.

Forudsætninger vækker undring
Disse forudsætninger giver dog anledning til en vis undren. Den gennemsnitlige rente af 10-årige statsobligationer i 2000 var ikke 7,5 pct., men 5,7 pct. (mon tallene er blevet byttet om?), og hvis renten virkelig var 7,5 pct., fører det til en kapitalfaktor på mindst 12. Usikkerheden om, hvad den præcist burde være ud fra de opstillede forudsætninger, skyldes, at det ikke blev gjort klart, hvor lang tabperiode man regnede med. Som nævnt foretog man en „fremskrivning“ i forhold til den oprindelige lov, men den havde som forudsætning, at erhvervsevnetabet normalt ophørte ved den daværende folkepensionsalder (67 år).

Denne forudsætning ændredes imidlertid ved revisionen, idet reglen i EAL § 9 om reduktion som følge af alder indebærer, at der regnes med et vist tab (på 30 pct.) for tiden efter skadelidtes fyldte 69. år. Hertil kommer, at kapitalfaktoren efter lovrevisionen også gælder ved udmåling af erhvervsevnetabs-erstatning til børn efter § 8, altså også for en 0-årig, hvilket selvsagt giver en endnu længere tabperiode. En rentefod på 7,5 pct. og en kapitalfaktor på 10 hænger kun sammen, hvis man forudsætter en tabperiode på kun 20 år, og det er der intet grundlag for.

Erstatningsniveauet bør fordobles

Dette tyder således på, at kapitalfaktoren allerede ved lovrevisionen ikke blev forhøjet tilstrækkeligt. Det betyder imidlertid blot, at den forhøjelse, der under alle omstændigheder er behov for nu på grund af det fortsatte rentefald, vil blive så meget des større. Rentefaldet har været konstant siden 2000, og renten ligger nu på 3,5 pct. (beregnet som gennemsnittet af den månedlige rente i 2005 af 10-årige statsobligationer). Som nævnt kan man ikke vide, hvor lang en tabperiode kapitalfaktoren forudsættes at skulle omfatte. Er perioden lang, spiller dens præcise længde ingen større rolle, når renten er høj, men med det nuværende renteniveau er situationen en anden.

Man kunne efter de gældende regler argumentere for en tabperiode på 40 år,

som udgør intervallet for aldersreduktion efter EAL § 9 (30 til 70 år). Det ville med en rentefod på 3,5 pct. give en kapitalfaktor på 21, mens en 30-års tabsperiode ville give en kapitalfaktor på 18. Det kan i hvert fald ikke forenes med EAL's regler i øvrigt at regne med nogen kortere tabsperiode end dette, idet kapitalfaktoren jo netop reduceres efter § 9 for alle skadelidte, der var fyldt 30 år ved skadens indtræden.

Der bør med andre ord gennemføres ca. en fordobling af erstatningsniveauet. En erstatning for 100 pct. erhvervsevnetab på grundlag af en gennemsnitsindtægt (f.eks. den indtægt, som EAL § 8 opererer med – p.t. 310.500 kr.), skal således forhøjes fra de nuværende 3.105.000 kr. til (mindst) 5.589.000 kr. (kapitalfaktor 18).

Godtgørelsen for 100 pct. varigt men skulde tilsvarende forhøjes fra 645.000 kr. til (mindst) 1.161.000 kr.

Loven bør ændres

Når rentefaldet kan begrunde så væsentlige forhøjelser af erstatningsniveauet, er det ikke acceptabelt at henvise de skadelidte til, at man må afvente, at der i øvrigt opstår behov for at revidere loven. Fejlen er, at kapitalfaktoren er låst fast i loven, jf. herved min mindretalsudtalelse i betænkning nr. 1383/2000 s. 167. Samtidig med en forhøjelse af erstatningsniveauet bør loven derfor ændres, således at kapitalfaktor m.v. fremover kan ændres administrativt i forbindelse med ændringer i renteniveauet. Der bør naturligvis opstilles præcise og ret restriktive betingelser

herfor, navnlig således, at kun væsentlige og mere vedvarende renteændringer kan komme i betragtning.

Under alle omstændigheder er den nuværende situation uholdbar. Selv bedømt i forhold til forudsætningerne bag EAL bliver de skadelidte groft underkompenseret, og graden af underkompensation er øget for hvert år siden lovrevisionen. Rettes der op på det, vil det selvsagt medføre fordyrelse af en række forsikringer, herunder især ansvarsforsikringen for motor-køretøjer. Spørgsmålet er imidlertid ikke kun, om man politisk vil acceptere det, men om man vil give dette hensyn fortrin frem for hensynet til at sikre de skadelidte erstatninger, der bare tilnærmelsesvis lever op til intentionerne med loven. □

Lungekræft er en arbejdsskade

Internationale undersøgelser peger på en sammenhæng mellem passiv rygning og lungekræft. Blandt andet derfor anerkendes lidelsen fremover som en erhvervsygdome

Lungekræft som følge af passiv rygning er kommet med på listen over erhvervsydgdomme. Det blev Arbejdsskade styrelsen og Erhvervsygdomsudvalget for nylig enige om. For at lungekræften skal anerkendes, skal den skadelidte dagligt have været udsat for passiv rygning på arbejdet i løbet af flere år. Og den skadelidte må ikke selv have røget og må kun i begrænset omfang have været udsat for passiv rygning privat.

Arbejdsskade styrelsen og Erhvervsygdomsudvalget har valgt at sætte passiv rygning på fortegnelserne, fordi en række anerkendte internationale undersøgelser har vist en øget risiko for at udvikle lungekræft ved udsættelse for tobaksrøg.

Der er gennem de senere år gennemført en række undersøgelser, som har vist, at passive rygere har en overrisiko for udvikling af lungekræft i forhold til mennesker, der ikke har været udsat for tobaksrøg, lyder det fra Arbejdsskade styrelsen.

Arbejdsskade styrelsen anerkendte allerede i november 2004 et tilfælde af lungekræft efter passiv rygning efter forelæg-

gelse for Erhvervsygdomsudvalget. Sagen drejede sig om en kvindelig tjener, som gennem 20 år var udsat for kraftig passiv rygning fra kunder og kollegaer, og som aldrig selv havde røget. Tjeneren arbejdede i lokaler med dårlige udluftningsforhold og havde kun i meget begrænset omfang været udsat for passiv rygning i sit hjem. 5

Udsættes man for passiv rygning på arbejdspladsen i flere år, har man mulighed for at få anerkendt lungekræft som en arbejdsskade.

Foto: Jens Norgaard Larsen/Scanpix